

tienden, faae at vide, om Præstetienden og de dermed beslagtede Paabud virkelig ere af den Slags, at de bør være en Stat nutildgags. Det er det, jeg paastaar, at Præstetienden og andre lignende Indtægter paa Præstekaldenes hidtilværende Lønning ikke ere. Præstetienden er en paatvungen Byrde paa Landet; det er en Beføstning, der er ulige for de forskjellige Klasser af Eiendomme. Den ærede Ordspører syntes at give det Udseende af, at det var en personlig Beføstning. Præstetienden er tværtimod fremfor nogen anden Byrde en Grundbyrde, en Afgift, der hviler paa Eiendommene. Den har altid i Kirkeretten været opført som det, man kalder en „onus reale“. De tre Skatter: Præsteforntienden og Røgtetienden eller, om man vil kalde den, Smaaredselstienden, og Smaaredsel ere en Byrde paa Landets Grundeiendomme; det er en Slags Skat, der ikke bør være, og naar vi kunne afløse dem, tror jeg, vi bør gjøre det. Der er et Spørgsmaal mellem de privilegerede Sædegaard og Bondeeiendomme, og det er det, jeg siger, at vi skulle ophæve Uligheden og gjøre det, uden at lægge Skat paa dem, der hidtil have været fri. Lad os respektere Fortidens Privilegier; de ere nu over 300 Aar gamle, og om de end oprindelig ere komne ved Tvang og Underfundighed, skulle vi dog ikke gaa hen og paalægge de nuværende Nydere af dem en Byrde, men hvad vi skulle gjøre, er at tage Byrden af Bøndernes Skuldre. For at belyse dette maa jeg gaa udenfor den Historie, man kan øse af Rigsdagstidenden om dette Spørgsmaal. Jeg paastaar, at Tienden er paatvungen Stat. Det er jo en bekjendt Sag, at Præstetiendens Indførelse her i Danmark har fremkaldt forskjellige Dyrer. En af de ældste Konger maatte lade sit Liv for Tiendens Skyld, og den berømteste Bisp i hele Norden maatte føre Krig, navnlig i Skaane, for at faae Tienden indført, for at tvinge de dengang frie Bønder til at bære Tienden. For at begrunde dette, behøver man ikke at tage den egentlige Historie til Ledestjerne; man finder det i Kirkelovene baade for Sjælland og Skaane. Dengang, da Adelen endnu ikke havde udviklet sig, og i den følgende Tid i Middelalderen, da Adelen endnu laa under for Geistligheden og Rædemagten, havde man et nyt Middel til at faae Folk til at betale Tiende, og det var, at man ekskommunicerede de gjenstridige Tiendenegtere, at man satte dem i Kirkens Ban og udelukkede dem fra at betragtes som Kristne, naar de ikke vilde yde Tiende. Paa den Maade, ved denne Straf blev Tienden mere almindelig indført, end den havde været før, og det var navnlig under Kristoffer af Bayern, men det var først paa den Tid, da vi fik den lutherste Lære indført her, at Forskjellen mellem Sædegaardsejernes Tiendefrihed og Bøndernes Tiendeplicht opstod. Det skyldes vi den lutherste Lære, den nuværende Folkekirke, og jeg siger: Lad os rense Folkekirkens Bestaaen for denne

Upligt, som kom ind, da Lutherdømmet holdt sit Indtog her i Danmark. Der staar en Artikel i Kristian den Femtes Lov, som er citeret her i dette Lovforslag, at de Sædegaarde, som før 1683 have haft Tiendefrihed, skulle beholde den, fordi Sædegaardsejerne skulle holde deres Tjenere til at tiende retfærdigen. Der staar altsaa i den gjældende Landslov, at Sædegaardene skulle være fri for Tiende for at tvinge Bønderne til at tiende rigtigt. Men det er ikke opfundet af Kristian den Femte. Det er en Bestemmelse, som Adelen tvang ind i Kristian den Tredies Haandfæstning — der staar det vedtaget for første Gang —, og denne Haandfæstning blev udgivet samtidig med, at Reformationen blev indført i Danmark, og saaledes er Tiendeforskjellen samtidig og jævnblydes med Reformationens Indførelse i Danmark, og der er det Mærkelige, at denne Bestemmelse kom frem ved en diplomatisk Snildhed, udklækket mellem Adelen og Geistligheden. Geistligheden var trængt af den lutherste Lære; Adelen var tiendeplichtig ligesom Bønderne, og Adelen vilde gjerne være fri for Tienden, ligesom Bønderne vilde det; men hvad gjorde saa Geistligheden? I Frederik den Førstes Tid, navnlig paa de Kirkeforsamlinger, som dengang fandt Sted, sagde den til Adelen: Hjælp os til at holde Bønderne til at tiende, saa skulle I være fri, og det gif Adelen ind paa. Saa satte de i Kristian den Tredies Haandfæstning, at Sædegaardene skulde være fri, for at deres Gjere skulde holde Bønderne til at tiende retfærdig. Geistligheden skrev til Adelen, at de vare jo dog af Blod og Kjød, af Slægt og Byrd det Samme, idet Bisperne jo altid vare Adelsmand, det slog begge Parter, og paa den Maade kom Adelen og Geistligheden overens om at lade Tienderne ligge paa Bondestanden eller paa Bøndernes Eiendomme og lade Herregaardene være fri. Saaledes er den Forskel i Tiendeydelse opstaaet, som eksisterer og herfter den Dag idag, og det, siger jeg, er en Forskel i Byrden mellem Landets Eiendomme, der skyldes Tvang og Underfundighed, og som er en Plet paa Reformationens Indførelse her i Danmark, og det er den Plet, som jeg foreslaar det ærede Thing at vaske ud uden Pengeafgift, uden at betale Afladspenge for at blive fri for de Byrder i verdslig Henseende, som aldrig burde være Følgen af den sanne Kristendoms Indførelse paa Rædedømmets Ruiner. Dette med Hensyn til Oprindelsen af Præsteforntienden. Derfor vi nu beholde det Forslag, som de 3 ærede Medlemmer her have indbragt, saa bliver der jo fremdeles en stor Ulighed; Udgifterne til Geistlighedens Lønning, blive ved at hvile paa Bøndergaardene, og Herregaardene blive fri. Andre Stæder eller en enkelt Egn kommer til at tage Del med det Halve, det er Bornholm. Der har aldrig været Tiendeydelse i Kjøbenhavn, og den Præstetiende, som erlægges paa